

(9) *Se casa con ella.* Et nota bonam gloss. & expositionem Joan. And. quam ibi posuit in dicto cap. tanta, scilicet, quod tanta est virtus matrimonii, ut qui antea sunt geniti ex quocunque coitu: qui tamen potuerit esse uxoris, si tunc affuisset consensus postea sublecutus post contractum matrimonium, quancunque etiam alio matrimonio intermedio. Item in sanitate, vel in morte dummodo demus esse matrimonium legitimi habeantur saltem, ex nunc: & sufficit matrimonium; licet non interveniant dotalia instrumenta, ut hic vides, & notat Abb. in dicto cap. tanta, & Doct. communiter, & tenet Bart. in aut. quibus mod. natu. eff. legi. §. tribus, col. 7. Bald. in lege cum qui. C. de natu. libe. licet in lege si qua illustris, C. ad Orsi. tenet contrarium, & in lege cum muliere, C. de dona. ante nup. & in tantum etiam hoc procedit, ut sufficit possibilitas contrahendi matrimonium cum illa tempore nativitas filii, licet non fuisset potentia contrahendi tempore conceptionis, secundum gloss. & Doct. in cap. 2. qui filii sint legitii. procedit etiam hoc, etiam si filius nascatur ex clericis in minoribus constituto, & ex soluta, secundum opin. canonistarum, quibus in hac materia est standum, vide Bart. in lege, & si contra, C. de nupt. & Bald. in §. naturales, col. 2. ff. de feud. fuer. contro. inter dom. & agna. & Bart. in lege 2. ff. de concubin. qui vult limitare, nisi clericus in minoribus esset beneficiarius: sed contrarium credo: quia, & si sit beneficiarius, ex quo est tantum in minoribus potest contrahere matrimonium: & sic filii erunt legitimi, procedit etiam (ut dixi) & si contrahatur in mortis articulo matrimonium, Joan. And. ubi supra, & latius in regul. sine culpa, in merce de regu. jur. lib. 6. Abb. in cap. commissum, de spons. Bald. in dicto §. naturales, si de feud. fuer. contro. inter dom. & agna. & in lege nuper. C. de natur. liber. ubi vide longam additio, & istud est tenendum, quiddam alias dixerit idem Bald. in lege cum quem. col. 7. C. de fidei. commissis. & in rubrica, C. de privileg. doct. col. 2. & in aut. dos data, C. de dona. ante nupt. & in lege si quis posthumus, ff. de libe. & post. quia communis opinio est quam dixi, dato, quod non interveniat constitutio dotis, & tenet Alex. in dicta lege si quis posthumus, ubi pro limitatione refert notabile dictum Angel. in lege sed est questum, ff. de libe. & post. ubi vide circa istum articulum de contrahente in articulo mortis, & sicut conclusionem, quod tenet, & filii antea nati legitimum, limitat tamen tripliciter, una limitatio est supra dicta, & facit ista limitatio ad questionem majoris, ut si esset casus in quo perderetur propter delictum, si illud studiose committatur animo privandi successore, quod non prajudicaret successori, & adde in hoc, quod notat Bald. in cap. 1. §. aut si libelario. quibus mod. feud. amittit. col. 1. vers. sed quid si vassallus. Secundo limitat, quando aliter contrahens in mortis articulo esset ita prope mortem, quod diceret sensus: nam tunc, cum ex defectu consensus, non teneret matrimonium: multo minus filii legitimumerunt allegat cap. tua, de sponsa, & Anto. de Rol. in tractat. legitimatio. num, & alia in proposito. Tertio limitat, quando ex infirmitate casuaretur impossibilitas generandi in omnem eventum. Quarto limitat, quando mulier esset talis cum qua, non posset ipse contrahere matrimonium honeste, quia non dicitur fieri posse, quod honeste, non potest, allegat Bald. in cap. illud, de presumpcio. & alia. cui

etiam adde Bart. Cepol. caute. 247. ipse tamen in hoc tenet contrarium, & bene, quia, ut dixi Joan. And. ubi supra, sufficit ex quocunque coitu, qui postest esse uxoris, si in matrimonium consentissent, filii generentur, & contra Angel. tenet Joan. Lupi, de Pala. Rubio. in cap. per vestras super text. col. mibi 300. adde etiam ad praedicta, quod existens in articulo mortis, similis est mortuo, secundum Bald. in aut. nisi rogati, ad fin. C. ad Trebel. ubi insert ad notabilem questionem, & ad dictum Joan. And. in dicto cap. in presentia, nota etiam, quod, & si testator, vel alius disponens, vocet filios legitimos, ad majoriam, vel fideicommissum, & de legitimo matrimonio natos, quod etiam venient legitimi per subsequens matrimonium, tanquam nati de legitimo matrimonio, ut tradit Decius, in dicto consil. 155. vers. vocatur in dubium. Verba enim testatoris debent verificari, secundum juris dispositionem. In contrarium tamen, vide quoddam consil. Curtii Junio. 64. in ordine. Sed quod dixi, & dictum Decii credo esse verum, vide quae latius in hoc dixi in lege 2. tit. 15. 2. part. & idem crediderem dicendum, si alias matrimonium in facie ecclesie, contractum non tenuisset, ante aliquo impedimento: si tamen contrahentes, vel unus eorum fuit ignorans, ut in ista lege habetur, nam adhuc filius diceretur de legitimo matrimonio natus, ita, & taliter, ut videt in eo, nisi vendicent locum, & verificetur verba disponens, & istud videtur tenendum, ut sic disponens referere se velit ad dispositionem juris, secundum quam talis filius est legitimus, ut de legitimo matrimonio, & si contrarium diceretur, sequeretur multae absurditates, & hoc nota, quia super hoc vidi magnam controversiam in arduissimum negotio cuiusdam majoratus, vide etiam notata in dicto cap. ex tenore. Sed quid, si dispositio majoris vocat filios genitos, & natos, ex legitimo matrimonio, an sufficeret, quod quis tempore nativitas nascatur legitimus, ex legitimo matrimonio: licet tempore, quo fuit genitus, hoc absente, vide gloss. cum text. quae vult, quod non sufficeret in lege qui liberos, §. posthumus, ff. de oper. liberto, quam gloss. cum text. nescio illi vidisse. Sed pone, quod aliquis contraxit de facto matrimonium cum consanguinea, quam cognovit, & pregnante reddidit, & misit pro dispensatione, & interim condidit testamentum, & fecit majoriam in illum posthumum, si masculus esset: idē habebat filiam ex alia uxore, & ante nativitate posthumum venie dispensatio, ita, quod filius nascitur legitimus, an succedet in majoria patre moriente, nullo alio condito testamento, & videbatur, quod non: quia tempore quo fecit majoriam, ille post humus non poterat institui L. filius, §. fin. ff. de libe. & postu. sed contrarium videtur veritas per text. in lege si quis posthumus, in princ. & fin. ff. eod. & utrobique, vide Bart. ad illud etiam, quod dixi, quod non obstat matrimonium intermedium, si eo dissoluto contrahat quis cum priori concubina, ex qua liberos susceperat, adde Bart. in lege pen. §. uxor. ff. solut. matrim. & in lege cum decem, §. fin. ff. de solut. & in lege pen. 2. col. ff. rem ratam habenti, & Alex. in lege Ponponius, §. questum, ff. de acquir. posses. adde etiam, quod vulgo conceptus, si per confessionem patris, & matris constat, quod si est eorum filius, qui legitimumerunt per subsequens matrimonium: Bald. in lege cum quem. col. 6. C. de fideicommissis, nota etiam, quod ista legitimatio per subsequens matrimonium penē naturam imitatur, & retro fugit Bald. in lege in testamento, col. fin. C. de testa. milit. succedunt etiam taliter legitimi in feudis, secundum Abb. in dicto cap. tanta, ubi, & plus voluit, quod admittatur etiam sine investitura dicatur, succedat talis, & ex eo legitime descendentes: licet in hoc contrarium tenet Bald. in §. naturales, si de feudis fuer. contro. inter dom. & agna. motus ex eo, quia talia verba ostendunt principium geniturae: & non est nostrum extendere scripturas. Nota tamen, quod si primogenitus legitimumerunt per subsequens matrimonium, non praelatur secundo de legitimo matrimonio nato, priusquam

L. 10. grand fuerza ha el matrimonio, que luego que el padre, e la madre son cañados, se hacen por ende los hijos legitimos. Esto mismo seria, si alguno quisiese hijo de su sierva, e despues desfo se casasse con ella. Ca tan grand fuerza ha el matrimonio, que luego ques fecho, es la madre porende libre, e los hijos legitimos. (10)

Elesia, e las otras honrras seglares; (3) e aun heredan a sus padres, e a sus abuelos, e a los otros sus parientes, assi como dize en el Titulo de las herencias: lo que non pueden fazer los otros que non son legitimos. (4)

TITULO XIII.

De las otras mugeres que tienen los omes, que non son de bendiciones.

LEY II. Que pro, e que honrra nasce a los hijos, en ser legitimos.

Honrra, con muy grand pro, viene a los hijos en ser legitimos. Ca han porende las honrras (1) de sus padres. E otrosi pueden receber Dignidad, (2) e Orden sagrada de la

Arraganas, (1) defiende Santa Elesia, (2) que non tenga ningun Christiano, porque bien con ellas en pecado mortal. (3) Pero los Sabios antiguos que fizieron

Ormes leyes muy vñ. La. ca. 26. 6. tenen ebna Rec. Incanam ju la foamam in cu traditam per

Filios legitimumerunt habet paternos honores, & successiones, & potest ad sacros ordines promoveri dignitates quae ecclesiasticas, seu honores seculares habere, quae illegitimis denegantur. Hoc dicit.

Ormes leyes muy vñ. La. ca. 26. 6. tenen ebna Rec. Incanam ju la foamam in cu traditam per

- (1) Las honrras. Concordat cum legitime, ubi gloss. ff. de statu homin. & L. filiam, §. liberos, ff. de sena. nati tamen ante dignitatem adeptam, non gaudent dignitate paterna, ut in lege senator, & ibi vide Bart. C. de dign. lib. 12. & vide gloss. in lege ne diutius, & ibi Joan. de Plat. C. de agrico. & censu. lib. 11. gloss. etiam in lege imperialis, C. de nup. & facit ad questionem, an primogenitus Regis, ante adeptum regnum, succedat in regno, de quo late, vide per Joan. Cicer. in tract. primogeniturae, lib. 1. quest. 12.
- (2) Dignidad, e orden sagrada. Ad quam illegitimi, non admittuntur, ut in cap. 1. 2. & 3. & cap. fin. de fili. presby. & in cap. cum in curia, & cap. innotuit; de election.
- (3) Honrras seglares. Ad quos non admittuntur illegitimi, ut in lege 3. tit. 13. infra eadem partii. & ibi dicam.
- (4) Que non son legitimos. Ut in aut. quibus mod. natu. eff. legiti. §. fin. col. 6. & in aut. quibus mod. natu. eff. sui, col. 7. & L. si quis contra, & L. si quis incesti, C. de incest. nupt. & in aut. ex complexu, eod. tit. cap. lator. & cap. causam qua qui filii sint legiti. & in aut. licet, C. de natu. libe.

TITULUS XIII. DE CONCUBINIS.

- (1) Barraganas. Dicit lex, quod inter concubina, & uxorem, parum refert, nisi in honore, L. item legato, §. parvi refert, ff. de legat. 3. unde vassallus cognoscens concubina domini sui, privatur feudo, sicut privaretur, si cognovisset uxorem, ut dicit Bald. in cap. 1. col. 1. quibus mod. feud. amittit. & idem quod Bald. tenet Alber. in lege in concubinatu, ff. isto tit. concubina tamen non transit in domicilium amasi, secundum Joan. de Plat. in lege origine, C. de municip. & origina. lib. 10. istae tamen mulieres dicuntur habere venenum, ut in lege 1. & ibi notat Bal. C. de natu. libe. & probatur ex dicto sapientis Proverbio 7. v. 26. dicit etiam Bald. ibi, quod istae concubinae praesumuntur quassae, quae habent de bonis amasi, & quod iure sunt quondam pro declaranda veritate rerum asportatarum, quod non est in uxore, ut in lege 2. C. quando, & quibus quarta pars deb. lib. 10.
- (2) Santa Elesia. Ut in cap. nemo 32. quest. 4. ubi gloss. dicit, quod istud est canonicum crimen, & non legale; hodie vero videtur, quod etiam quoad nos, per LL. regni fit etiam reprobus concubinatus, ut patet in cap. correct. §. 46.
- (3) En pecado mortal. Hoc habetur in cap. dicit aliquis, & in cap. meretrici 32. quest. 4. ubi B. August.

Ormes leyes muy vñ. La. ca. 26. 6. tenen ebna Rec. Incanam ju la foamam in cu traditam per

Ley del tit. 19 lib. 8. Recop.

las leyes, consentieronlas, que algunos las pudiesen auer sin pena temporal: (4) porque to- uieron que era menos mal, de auer vna, que muchas. E porque los fijos que nascieren de- llas, fuesen mas ciertos. E pues que en los Ti- tulos ante deste fablamos de los matrimonios, e de los fijos que nascen dellos, queremos aqui dezir, de las barraganas: e despues mostrare- mos, de los fijos que nascen dellas. E prime- ramente diremos, qual deue ser rescibida por barragana. E onde tomo este nome. E quien la puede auer. E en que manera se faze tal ayun- tamiento como este.

L E Y I.

Qual muger puede ser rescibida por barragana: e onde tomo este nome.

L. 36. tit. 6. lib. 3. Rec. Leyes del tit. 19 lib. 8. Recop.

Ingenua (1) mulier, es llamada, en latin, to- da muger que desde su nascencia es siempre libre de toda seruidumbre, e que nunca fue sierua. E esta atal puede ser rescibida por barragana, segund las leyes; (2) quier sea nascida de vil linaje, o en vil logar; o sea mala de su cuerpo, quier non. E tomo este nome (3) de dos palabras; de barra, que es de arauigo, que quier tanto dezir, como fuera; e gana,

dicit, quod appellatione mecha omnes illiciti concubitus continentur, ubi & vide glos. simplex enim fornica- tio est peccatum mortale, ut patet ad Galat. cap. 5. & ad Hebr. 13. ibi: fornicatores enim, & adulteros iudicabit Deus ad Corinth. 1. 6. cap. ubi neque fornicari, & ad Eph. 5. ibi fornicatio, aut omnis immunditia, neque nominetur in uobis, & adde S. Thom. in 3. contra gentiles, cap. 119. neque oblat cap. hi qui 34. dist. quia ille text. loquitur de uxore ducta sine solemnitate, & non de concubina, quæ non est uxor, secundum Doct. ibi, & adde clemen. ad nostrum, de heret.

(4) Pena temporal. Vide in dicta lege in concubinato, ubi & glos. in parte legis, vide etiam Guilliel. Bened. in repeti. cap. Raynuntius, fol. 112. col. 3. ad fin. & col. 4. ubi nititur probare, quod etiam hodie de iure civili sit prohibitus concubinatus, quod & tenuit ante eum Host. in summa, de voto, §. quæ sunt species; & ibi Guilliel. allegat notabile dictum Joan. Fab. in princip. in fi. quadri. paup. feci. dica. ubi dixit, quod homo agit contra naturam, alium coitum quam uxoriæ sectando; sed ut hic vides, illud procedit quod peccatum, non verò quod penam temporalem: vide etiam infra eod. L. 2. & dicit S. Tho. 2. 2. quæst. 69. art. 2. quod quia lex humana non exigat ab homine omnimodam virtutem, quæ paucorum est, & non potest inueniri in multitudine populi, quanta habet necesse L. humana sustinere, simplex fornicatio impu- nita relinquitur.

L E X I.

Potest enim esse concubina mulier libera, quæ dicitur ingenua, seu libertina, vel etiam serua: dicitur enim (barragana) arabice, id est, fuera, & gana: & sic dicuntur filii de ganancia. Hoc dicit.

- (1) Ingenua. Adde in fi. de inge. in prin.
(2) Las leyes. Ut in dist. L. in concubinato, ff. eod.
(3) Este nome. Alibi dicitur amica, ut in lege mafurii, ff. de verb. figu. alibi focaria, ut in lege 2. C. de don. inter vir. & uxor.
(4) Fuese forra. Etiam sit aliena liberta, ut ff. eod. L. in concubinato.
(5) Sierua. Ut in lege fin. C. comm. de manu. & intellige de propria serua: nam cum aliena, accessus est punibilis, ut in lege inter liberas, ff. de admi. & L. et si

que es de ladino, que es por ganancia: e estas dos palabras ayuntadas, quieren tanto dezir, como ganancia que es fecha fuera de mandamiento de Eglefia. E poremde los que nascen de tales mugeres, son llamados fijos de ganancia. Otrofi puede ser rescibida por tal muger, tambien la que fuese forra, (4) como la tierua. (5)

L E Y II.

Comunalmente, segund las leyes seglares mandan, todo ome que non fuese embargado de Orden, (1) o de casamiento; (2) puede auer barragana, sin miedo de pena temporal; (3) solamente que non la aya virgen; (4) nin sea menor de doze años; (5) nin tal biuda, que biua honesta; (6) e que sea de buen testimonio. E tal biuda como esta queriendola alguno rescibir por barragana, o a otra muger, que fuese libre de su nascencia, que non fuese virgen; deuelo fazer, quando la rescibiere por barragana, ante buenos omes, diziendo (7) manifestamente ante ellos, como la rescibe por su barragana. E si de otra guisa la rescibiese, sospecha cierta seria contra ellos, que era fu muger legitima, e non fu barragana. E si

Ley 1. tit. 19 lib. 8. Rec. L. 36. tit. 6. lib. 3. Rec.

pley-

libidine, C. eod. & ff. de iurjuran. L. si stuprum; & si in propria serua loquitur dist. L. fin. & L. denique, ff. de pigno. & L. penult. ff. de priuileg. credi. Sed an coitus uxorati cum ancilla sua sit punibilis, secundum leges, & videtur, quod sic, ut in dicta lege fin. in fine: contra- rium tenet consulendo Socin. consil. 248. 1. vol. col. 3. & ibi Bal. de Bertolinis, qui se subscribit: est tamen in uxorato talis concubitus illicitus, ut infra in lege proxima, & in dist. L. fin. & etiam in non uxorato, ut supra dixi.

L E X II.

Quilibet non ordinatus, nec conjugatus, potest concubinam habere, sed Præles in sua provincia, non potest administratione durante, cum provinciali muliere nubere: potest tamen concubinam ducere, non tamen plures concubinas, sed unam dumtaxat habere. Hoc dicit.

- (1) De orde. Est enim clericis concubinatus totaliter reprobatus, etiam iure civili, ut in authent. de sanct. Episc. clericos, coll. 9. & in autb. de monachis, §. si quis autem, & C. de Episc. & cler. L. cum qui probabiliter, cap. sicut, & cap. tua, & cap. si autem, de cobis. cler. & mulier. cap. presbyter. 82. dist. & procedit etiam in clerico minorum ordinum; de quo tamen vide per Bart. in dicta lege in concubinato, ff. isto tit. & adde L. fin. tit. 6. 1. partii.
(2) O de casamiento. Adde L. fin. in fine, C. commu. de manu. & que dixi supra L. proxima in glos. fin. & L. 1. de concubi.
(3) Pena temporal. Vide supra eod. in summa.
(4) Que non la aya virgen. Nam cum virgine committeretur stuprum: L. inter liberas, ff. de adul. & in §. lex Julia. L. prima, vers. cum atyincinio, ff. isto tit. gl. tamen in lege 1. ff. eod. in parte suprimum, tenet, quod etiam cum virgine, si est obsecuro loco nata, vel interueniat protestatio teneat concubinatus, absque pena temporali, prout hic dicitur in vidua: ista L. vult contrarium, vide que dicam in lege 1. infra tit. proxima.
(5) Doze años. Adde L. 1. in fin. ff. eod.
(6) Biua honesta. Vide dist. L. inter liberas, & in d. versic. cum atyincinio.
(7) Dixiéndolo. Adde L. in concubinato, ff. eod.

pleyto nasciesse sobre esta razon, así lo judgaria el Juez seglar; (8) fueras ende, si fuesse prouado que la ouiesse rescibida por barragana. Pero si fuesse otra biuda que non fuesse atal como sobredicho es, mas que fuesse de muy vil linaje, o de mala fama; o fuesse judgada que auia fecho adulterio con ome que ouiesse muger legitima, maguer ella fuesse suelta; a tal como esta non ha porque la rescibir (9) por barragana ante testigos, segund sobredicho es de la otra. Otrofi ninguno non puede tener por barragana ninguna muger que sea su parienta, nin su cuñada, (10) fasta el quarto grado: e esto, porque faria grand pecado, segund que dicho auemos, (11) que es llamado en latin, incesto. E otrofi dezimos, que omes y a, que pueden auer barraganas, e non podrian rescibir mugeres legitimas. E estos son, de los que son llamados, en latin, Præfides provincialium; que quier tanto dezir, en romance, como Adelantados de algunas tierras. Ca tal ome como este, non podria rescibir muger legitima, (12) de nueuo, en toda aquella tierra onde fuesse Adelantado, en quanto du-

rasse el tiempo del Adelantamiento. E podria y rescibir (13) barragana, si non ouiesse muger legitima. E esto fue defendido, porque por el grand poder que han estos atales, non pudiesen tomar por fuerza muger ninguna, para casar con ella. Ca podria ser, que algun ome, que nol quierrie dar de su grado, a su parienta, o su hija, por muger, que gela auria a dar a miedos, por la premia, o por el mal quel faria, por el poder del logar que touiese. Otrofi ningun ome non puede auer muchas barraganas. (14) Ca segund las leyes mandan, aquella es llamada barragana, que es vna sola: (15) e ha menester que sea atal, que pueda casar (16) con ella, si quisiere, aquel que la tiene por barragana.

L E Y III.

Quales mugeres son, que non deuen rescibir por barraganas los omes nobles, e de grand linaje.

Textomomun... cap. fin. tit. 6. ser. ord. Recop. non n. 35. t. 2. pag. 272.

Illustres (1) personas son llamadas, en latin, las personas honrradas, e de grand guisa, e que son puestos en Dignidades; así como los

Re-

- (8) El juez seglar. Ut habetur in dist. L. in concubinato, & in lege in libera, ff. de ritu nupt. non tamen iudex ecclesiasticus, ut in cap. aliter, & ibi glos. 30. q. 3. & cap. si non habet 34. dist. & in hoc standum est Canoni, ut dicit Abb. in cap. Eclia. S. Maria, de consil. col. 7. vers. septimus casus, quod Bald. dicit esse verum quoad matrimonium, quoad successiones tamen dicit, jus civile seruandum, L. in libera, ff. de ritu nupt. quod est mirabile, sed forte non verum, cum a matrimonio pendere successiones: cap. lator, qui filii legit. si tamen concurreret diuturna cohabitatio cum alius adminiculis matrimonii, vide in capi. illud, de presum.
(9) Rescibir. Ut in dist. L. in concubinato.
(10) Su parienta, nin su cuñada. Hoc idem ponit Azo. C. eod. in summa.
(11) Que dicho auemos. Supra ead. part. tit. 2. L. 13.
(12) Muger legitima. Adde L. si quis officium, & L. eos, ff. de ritu nupt. & L. et si contra, C. de nupt. & idem dicit hoc, de nuno: quia veterem sponfam bene uxorem ducere potest, ut in dista lege. si quis, vers. veterem, & in lege 1. C. si rest. prin. ita tamen LL. correctæ sunt de iure canonico, ut notat Joan. And. post Gofr. in cap. fin. de secund. nupt. in fine, Host. in summa, qui filii sunt legit. §. qualiter, & a quo, versic. illegitimos, Alb. in rub. C. si restor provin. & Abb. in disto cap. fin. vide tamen Salic. in dicta lege et si contra, qui dicit, quod cum hæ leges, & similes fundentur, ne matrimonium contrahatur metu, & matrimonium metu contractum sit iplo iure nullum, etiam iure canonico videtur, quod sit alia ratio: sed tenenda est opin. canonistarum, nisi adesse probatio metus, aliter quam ex presumptione erroris officii, coadjuret tamen ista presumptione alias probationes; & ad hoc nota dictum Salic. Cum enim matrimonium debeat esse liberum, iste error officii coadjuuaret alias probationes.
(13) Podria y rescibir. Adde L. fin. ff. eod. & L. si quis officium, ff. de ritu nupt.
(14) Muchas barraganas. Non enim licet habere plures concubinas, ut in authent. quib. mod. nat. offic. sui, §. discretis, vers. si verò effusa, & ibi notat glos. colla. 7. & in authent. de triente, & sem. §. consideremus, colla. 4. & glos. in lege 1. C. isto tit.
(15) Vna sola. Ut enim concubinatus sit licitus, requiruntur plura de iure civili, quia de iure canonico nullo modo potest esse; quia est contra præceptum decalogi, non

mæchaberis, &c. Primò, matrimonii possibilitas, unde debet esse solutus, & soluta ut hic, & in principio istius legis. Secundo, concubinae unitas, in qua fit una, & non plures, ut hic, in vers. otrosi, de quo etiam hodie vide L. 1. de tertio, secundum aliquos, cohabitatio simultanea, illi tamen non requiruntur cohabitationem, sed dicitur sufficere prædicta duo: ut refert Bal. in authent. licet, C. de natu. libe. & idem Bal. in lege eam quam, & C. de fidei commis. dicit, quod licitus concubinatus, quad leges læc. licet inter solutum, & solutum, debet tamen inter venire verbum protestantis, se tenere in concubina; & etiam factum, scilicet, quod retineatur in domo, ita quod non possit vagari circa plurimum concubitus: & glos. in lege penult. ff. isto tit. requirere etiam videtur cohabitationem, respectu tamen legitimisationis filiorum, non est necessaria cohabitatio, quando subsequeretur matrimonio: ut dixi supra tit. prox. in lege 1. & adde L. 1. infra tit. 1. ibi: de fuera de sus casar, & quod ibi dixi: sed an requiratur ista cohabitatio in concubinato, vide Roder. Suar. in comment. L. 1. tit. 6. lib. 3. fol. LL. fol. 3. ubi concludit, quod in his regnis etiam ante legem Tauri, semper vidit pronuntiatum, quod licet in concubinato non adesse sollempnitates cohabitationis, filii essent naturales, & quod etiam talibus possit relinquì.

(16) Que pueda casar. Adde in authent. ut liceat matr. & auia, §. ad hoc, colla. 8.

L E X III.

Illustres non possunt in concubinam habere, nisi ingenuam, non libertinam, aut cauponam regatariam a lenam, aut aliecius earum filiam, neque alias vilis conditionis: allas filii non erunt naturales, nec succedent patri; nec tenentur alimentare, quia sunt spurii, & illustres dicuntur de genealogia regali, aut comites, vel sui descendentes, vel similes. Hoc dicit.

(1) Illustres. Habes hic expressum, qui dicuntur illustres: de iure verò communi, vide glos. notabil. in authent. ut ab illustri, & quod super eos sunt, colla. 7. & vide Joan. de Plat. in lege fin. C. de decurio. lib. 10. & super illustri est Papa, Imperator Patricius, Consul, glos. in lege quatiens, C. ubi sena, vel claris, vide Abb. in cap. solita, 2. notabil. de maio. & obed.